

Decembrska pridiga

Vse pogostejše slišimo, da se bližajo slabi časi in usodne spremembe. Politiki, novinarji, celo filozofi, npr. slovenski filozof Slavoj Žižek, opozarjajo: »Svet se srečuje z več sočasnimi krizami, ki obujajo spomin na štiri jezdece apokalipse: kugo, vojno, lakoto in smrt ...«

Dr. Dimitrij Rupel, sociolog, prvi slovenski zunanji minister, pisatelj in publicist | F.A. BOBO/Srdjan Živulović, EPA/Vassili Korneyev, STA/Tamino Petelinšek

V času plebiscita leta 1990 in nato leta 1991 je na Zahodu prevladovalo mnenje, da osamosvojitve ni prava opcija in naj ne tvegamo.

Smrtonosni jezdec so pognali v beg milijone ljudi, ki zdaj vidijo rešitev v Evropi in bežijo k nam. Na težavo je natanko pred 30 leti – 14. decembra 1992 – na konferenci zunanjih ministrov OVSE v Stockholmu opozoril tedanji ruski zunanji minister Andrej Kozirev. Govoril je dvakrat. V prvem govoru je napovedal preobrat v ruski zunanji politiki: ker je na Zahodu ne upoštevajo, se je Rusija odločila, da bo dala prednost svojim interesom v Aziji, pri tem bo – da bo vrnila milo za drago – podpirala Srbijo in Miloševića. Med ministri je zavladalo panično razpoloženje, dokler ni švedska kolegica prosila Kozireva, naj podrobneje pojasni svoje stališče. Nato je Kozirev imel svoj drugi govor. Rekel je, da prvi govor ni bil resno mišljen, ampak je bil nujno svarilo, kaj se lahko v resnici zgodi, če ne bo dobrega sodelovanja z Evropo in če bi po naključju prišlo do sprememb v ruski vladi. Do teh sprememb je v resnici prišlo, če ne prej, leta 2014, ko si je Rusija priključila Krim.

Spomin na osamosvojitvene težave

Proti slovenskim mejam so apokaliptični jezdec jezдили že od leta 1990, svoje delo pa so začeli opravljati leto in pol pozneje. Pred dvaintridesetimi leti – ob takem času – smo bili sicer prepričani, da bo plebiscit o samostojnosti in neodvisnosti uspel, nismo pa bili prepričani, da ju bomo prav lahko dosegli. Iz tujine so prihajale tuptam sočutne, tuptam dvomljive napovedi.

Maja 1991 sem imel dve zanimivi srečanja. Prvo

je bilo srečanje s preteklostjo: s starostno italijanske krščanske demokracije Fanfanijem, ki je dejal, da vsak dan moli za Gorbačova, in obžaloval, da se je izrabilo »lepilo«, ki je ohranjalo ravnotežje med državami, predvsem pa je držalo skupaj Vzhodno Evropo oz. socialistični svet. Drugi sestanek je bil bolj futurističen. Predsednik ruskega sovjeta Jelcin nama je s Peterletom povedal, da bo Sovjetska zveza razpadla, da bo namesto nje nastal kup novih držav, ki bodo imele skupaj samo nadzor nad jedrskim orožjem in železnico. Nenadoma strah pred Jugoslavijo, ki se je hvalila z zaslombo Sovjetske zveze, ni bil več tako velik.

Mednarodna politika je bila slovenski osamosvojitvi sprva zelo nenaklonjena. Leta 1991 je predvsem po zaslugi nemških državnikov prišlo do preobrata, ki je na koncu leta 1991 in na začetku 1992 privedel do mednarodnega priznanja. Konec leta 1992 je bila Slovenija prvič v Beli hiši, ki jo je potem uradno obiskala še leta 1998, 2002 in 2006.

Kaj so razkrili arhivi?

Ko so letos spomladi arhivi pos-

tali dostopni, to se pravi, ko sem v njih bral poročila in zapisnike o zadevah, ki so se (nam) dogajale pred 31 leti, sem si globoko oddahnil. Seveda sem bil zadovoljen, ker so v dveh knjigah, ki obsegajo 1900 strani, natančno in verodostojno opisani stiki slovenske vlade z nemško; zadovoljen sem bil tudi, ker sem lahko prebral marsikaj zanimivega o nemško-francoskih in nemško-ameriških stikih. V posebno dobro voljo pa so me spravili dokumenti o nemško-sovjetskih in nemško-ruskih odnosih. Z nemške strani so bili ti odnosi – zaradi padca berlinskega zidu in zaradi vnovične združitve Nemčij – skrajno obzirni, popustljivi in velikodušni. Nemški kancler je Gorbačovu razlagal, da imajo na Zahodu popolno razumevanje za probleme Sovjetske zveze, in zagotavljal, da ne bodo podprli niti širitve EU niti širitve Nata proti Vzhodu. Moja dobra volja pa ni izvirala iz veselja nad nemško velikodušnostjo do Sovjetske zveze, ampak iz nečesa popolnoma drugega. Rekel sem si in tudi ponovil nekaterim prijateljem, da se ne zavedamo, kako srečni smo Slovenci, da smo takrat kljub nasprotovanju ve-

čine zahodnih držav izkoristili zgodovinski trenutek in dosegli mednarodno priznanje in državnost. V Nemčiji te arhive komentirajo, da je nemška vlada že takrat zavozila svojo politiko do Rusije, kar se ji danes grdo maščuje, prinaša draginjo in mrz.

Slovenija je bila zgodba o uspehu. Kar dvakrat je že predsedovala Svetu Evropske unije. Slovenija je bila na višku slave leta 2008, ko je njena vlada predsedovala Evropskemu svetu in področnim svetom Evropske unije. Kot predsednik Sveta Evropske unije za splošne zadeve in zunanje odnose sem se 1. aprila 2008 udeležil večerje pri francoskem zunanjem ministru Bernardu Kouchnerju na Quai D'Orsayu. Ministrova pisarna je polna kristalnih luči, znamenitih slik, kipov, tapiserij, zlate in rdeče barve. Ko je za mano vstopil britanski zunanji minister Miliband in si ogledal razkošno opremo, je zbadljivo in duhovito rekel: »Preveč moderno, preveč moderno!« Hotel je reči, da so prostori londonskega Foreign Officea (ustanovljenega leta 1782) starejši od pariškega Quai D'Orsaya, ki so ga zgradili sredi 19. stoletja.

Na svetu je okrog 7000 jezikov, od katerih je eden slovenski. Na svetu je okrog 650 narodov. Le ena tretjina narodov ima svojo državo.

Sledovi dekleškega liceja

Kaj bi morali ob tem reči Slovenci? Pred letom 1992 so bile razkošne/kraljevske, kanclerske, predsedniške in ministrske pisarne na Dunaju in v Beogradu. Mockova pisarna na Ballhaus Platzu, kjer je bil sedež zunanjega ministrstva – ustanovljenega že leta 1720 – je bila podobna Kouchnerjevi; Lončarjeva in pozneje Draškovičeva pa je bila precej bolj skromna, predvsem pa temačna. Lepšo pisarno je imel Drnovšek, vendar je država, z njo pa zunanja politika kljub uglasenosti, resda socialistično monumentalni opremi propadla in se razmnožila v večje število – vse bolj modernističnih in dolgočasnih uradov. Maloštevilčno ljubljansko zunanje ministrstvo si je v začetku hišo na Gregorčičevi 25 delilo z mnogimi domačimi ministrstvi in uradi, nato smo ga preselili na Prešernovo 25 v nekdanji dekleški licej Mladiko, v kateri je v jugoslovanskih časih delovala vojaška bolnišnica. Kot drugi objekti JLA je spadala v resor obrambnega ministra. Janez Janša mi je Mladiko ponudil za zunanje ministrstvo, kar sem z veseljem sprejel. Pisarni zunanjega ministra/ministrice se poznajo sledovi dekleškega liceja in vojaške bolnišnice.

Slovenci smo po vsem videzu v primerjavi z drugimi, večjimi državami novi in neizkušeni, naša država traja kratek čas. Mimogrede pozabljam, da spadamo v svetovno elito, ki živi varno življenje v EU in Natu. Na svetu je okrog 7000 jezikov, od katerih je eden slovenski. Na svetu je okrog 650 narodov. Le ena tretjina narodov ima svojo državo. [D]

Smrtonosni jezdec so pognali v beg milijone ljudi, ki zdaj vidijo rešitev v Evropi in bežijo k nam. Na težavo je natanko pred 30 leti – 14. decembra 1992 – na konferenci zunanjih ministrov OVSE v Stockholmu opozoril tedanji ruski zunanji minister Andrej Kozirev.

Nemški kancler je Gorbačovu razlagal, da imajo na Zahodu popolno razumevanje za probleme Sovjetske zveze, in zagotavljal, da ne bodo podprli niti širitve EU niti širitve Nata proti Vzhodu.

Janez Janša mi je Mladiko ponudil za zunanje ministrstvo, kar sem z veseljem sprejel. Pisarni zunanjega ministra/ministrice se poznajo sledovi dekleškega liceja in vojaške bolnišnice.